

15 lipca 1410

BITWA POD GRUNWALDEM

Przewodnik dla dzieci i rodziców

Co w środku:

Jak przebiegała Bitwa pod Grunwaldem?
- oś czasu i najważniejsze informacje

Krótki zarys bitwy
- materiały dla dzieci

Rycerze i giermkowie
- grafiki edukacyjne

**Gra - znajdź i odkryj elementy
w obozie rycerskim**

WAGABANDA

wagabanda.pl

BITWA POD GRUNWALDEM

Krótki informator

15 lipca 1410

1

Narasta konflikt

Polska, Litwa i ich sprzymierzeńcy stają przeciwko zakonowi krzyżackiemu. W 1409 roku wybucha wielka wojna.

2

Wyprawa 1410

Latem 1410 roku Jagiello i Witold prowadzą połączone wojska na północ, w stronę państwa zakonnego.

3

Armie stają naprzeciw siebie

15 lipca 1410 roku dwie wielkie armie spotykają się na polach między Grunwaldem, Stębarkiem i Łódwigowem.

4

Dwa miecze

Krzyżacy przekazują Jagielle i Witoldowi dwa miecze wraz z wyzywającym poselstwem, zachęcając ich do rozpoczęcia walki.

5

Pierwsze natarcie

Do ataku ruszają oddziały dowodzone przez Witolda. Rozpoczyna się zacięta walka jazdy.

6

Odwrót Litwinów

Część wojsk litewskich cofa się. Historycy do dziś dyskutują, czy była to ucieczka, czy manewr.

7

Punkt zwrotny

Polacy wytrzymują ciężką walkę, a siły krzyżackie słabną. Krzyżacy tracą inicjatywę.

8

Zwycięstwo

Giną wielki mistrz Ulrich von Jungingen i wielu dostojników zakonu. Bitwa kończy się zwycięstwem Polski i Litwy.

Dlaczego to ważne?

- To jedno z największych starć średniowiecznej Europy.
- Zwycięstwo osłabiło potęgę zakonu krzyżackiego.
- Bitwa stała się jednym z najważniejszych symboli polskiej historii.

Uwaga: część szczegółów przebiegu bitwy jest nadal przedmiotem dyskusji historyków.

WAGABANDA

wagabanda.pl

OŚ CZASU BITWY POD GRUNWALDEM

15 LIPCA 1410

1

1. ZANIM DOSZŁO DO BITWY – NARASTA KONFLIKT

Polska i Litwa są sojusznikami. Zakon krzyżacki obawia się ich siły. W 1409 roku zaczyna się wielka wojna.

2

2. LATO 1410 – WOJSKA JAGIELŁY RUSZAJĄ NA PÓŁNOC

Król Władysław Jagiełło i książę Witold prowadzą armię w stronę państwa krzyżackiego.

3

3. 15 LIPCA 1410, RANO – ARMIE SPOTYKAJĄ SIĘ POD GRUNWALDEM

Dwie wielkie armie stają naprzeciw siebie na polach między Grunwaldem, Stębarkiem i Łodwigowem.

4

4. PRZED BITWĄ – UPAŁ, OCZEKIWANIE I DWA MIECZE

Wielki mistrz wysłał do Jagiełły i Witolda dwóch heroldów z nagimi mieczami — prowokacja i wezwanie do walki.

5

5. „BOGURÓDZICA” I POCZĄTEK WALKI

Według kronikarza Jana Długosza wojsko królewskie przed bitwą śpiewa Bogurodnicę. Jagiełło nie walczy w pierwszej linii, lecz dowodzi ze wzgórza, obserwując pole bitwy.

6

6. PIERWSZE UDERZENIE – RUSZAJĄ WOJSKA WITOLDA

Witold atakuje na prawym skrzydle. Krzyżacy używają dział, ale oddają tylko dwie salwy. Rusza walka jazdy.

7

7. ODWROT LITWINÓW – UCIECZKA CZY SPRYTNY MANEWR?

Część wojsk Witolda cofa się. Krzyżacy ruszają w pościg, sądząc, że wygrywają — ich szczyki się rozpraszają.

8

8. CIĘŻKA WALKA POLAKÓW I MOMENT GROZY

Walka jest zacięta. Chorągiew Królestwa Polskiego upada na ziemię, ale rycerze ją podnoszą i ruszają do dalszej walki.

9

9. ULRICH VON JUNGINGEN RZUCA DO WALKI ODWOŁY

Wielki mistrz wprowadza do bitwy świeże siły. Atak jest groźny i przesuwają się blisko miejsca dowodzenia Jagiełły.

10

10. PUNKT ZWROTNY – KRZYŻACY ZOSTAJĄ OKRAŻENI

Polacy i Litwini odwierają atak. Oddziały litewskie wracają do walki. Krzyżacy są rozbitci i cofają się w stronę obozu.

11

11. ŚMIERĆ WIELKIEGO MISTRZA

W walce ginie wielki mistrz Ulrich von Jungingen oraz wielu najważniejszych dostojników zakonnych.

12

12. KONIEC BITWY – ZWYCIĘSTWO WOJSK POLSKO-LITEWSKICH

Zdobyto oboz krzyżacki. Wielu rycerzy ginie lub trafia do niewoli. To jedno z największych zwycięstw Polski i Litwy w średniowieczu.

13

13. PO BITWIE – DLACZEGO NIE ZDOBYTO MALBORKA?

Kolejnym celem był Malbork, ale wojska Jagiełły nie ruszyły od razu całą siłą. Henryk von Plauen zdążył przygotować zamek do obrony. Oblężenie nie przyniosło sukcesu.

★ Bitwa pod Grunwaldem była jednym z najważniejszych starć średniowiecznej Europy. ★

WAGABANDA

wagabanda.pl

CO MIAŁ NA SOBIE RYCERZ?

Rycerz to nie tylko odważny wojownik, ale też dobrze wyszkolony mężczyzna. Jego strój i uzbrojenie chroniły go w walce i pomagały mu przetrwać na polu bitwy.

Pełna zbroja rycerska ważyła zwykle około 20–25 kg, a jej ciężar rozkładał się na całe ciało.

HEŁM

Chronił głowę przed uderzeniami. Miał wąskie otwory, żeby widzieć i oddychać.

KOLCZUGA

Koszula z metalowych kółeczek chroniła tułów, ramiona i szyję.

ZBROJA

Płyty metalu chroniły najważniejsze części ciała: klatkę piersiową, ramiona, łokcie, kolana i nogi.

PAS I POCHWA

Pas trzymał miecz i inne potrzebne rzeczy, np. nóż czy sakiewkę.

BUTY

Solidne buty chroniły stopy. Często miały ostrogi.

RĘKAWICE

Metalowe rękawice chroniły dłonie i palce.

TARCZA

Chroniła przed ciosami i strzałami. Na tarczy często był herb rycerza.

MIECZ

Miecz był dobrze wyważoną bronią przeznaczoną zarówno do cięcia, jak i pchnięcia.

OSTROGI

Metalowe bodźce na piętach pomagały rycerzowi lepiej panować nad koniem.

CIĘKAWOSTKA!

Założenie całej zbroi zajmowało rycerzowi nawet 20–30 minut. Rycerz często potrzebował pomocy giermka.

ZAPAMIĘTAJ!

Rycerz na polu bitwy liczył nie tylko na swoją siłę i zbroję, ale też na odwagę, lojalność i honor!

WAGABANDA

wagabanda.pl

KIM BYLI GIERMKOWIE?

POMOCNICY RYCERZY I PRZYSZLI WOJOWNICY

Giermek to młody chłopiec, który służył rycerzowi, pomagał mu w codziennych obowiązkach i uczył się sztuki wojennej. To był pierwszy krok do zostania prawdziwym rycerzem!

PAMIĘTAJ!

Giermkowie nie byli jeszcze rycerzami, ale już uczyli się od najlepszych!

PAŻ I GIERMEK – CZYM SIĘ RÓŻNIŁ?

Paż był młodszym chłopcem uczącym się służby dworskiej. Giermek był starszym pomocnikiem rycerza, przygotowującym się do walki i ewentualnego pasowania.

CO ROBIŁ GIERMEK?

1. Troszczył się o konia
Karmił go, czyścił, częścił uzdę i sprzęt.

2. Dbał o uzbrojenie
Czyścił zbroję, ostrzył miecz, nosił tarczę i inne rzeczy rycerza.

3. Towarzyszył w bitwach
Niósł chorągiew, podawał broń i wodę, pomagał w czasie walki.

4. Uczył się walczyć
Trenował jazdę konną, władanie bronią i zasady rycerskie.

JAK GIERMEK ZOSTAŁ RYCERZEM?

1

ZOSTAŁ PAŻEM

Jako mały chłopiec (ok. 7 lat) trafił na służbę do rycerza.

2

ZOSTAŁ GIERMKIEM

W wieku ok. 14 lat chłopiec stawał się giermkim i uczył się wszystkiego, co potrzebne rycerzowi.

3

LATA NAUKI I TRENINGU

Kilka lat ciężko pracował, trenował i zdobywał doświadczenie.

4

PASOWANIE NA RYCERZA

Podczas uroczystej ceremonii otrzymywał pasowanie i zastawał rycerzem.

5

ZOSTAŁ RYCERZEM!

Od tej pory mógł walczyć, bronić innych i służyć swojemu władcy.

CIEKAWOSTKI

Giermkowie często nosili szczęśliwą podkowę przy pasie – miała przynosić szczęście w bitwie.

Sypiali w jednej komnacie lub nawet przy kominku, żeby być zawsze gotowym do pomocy.

Oprócz walki uczyli się też czytania, pisania, śpiewu i zasad dobrego zachowania.

JAK WYGLĄDAŁ GIERMEK?

Tuniczka – prosta, lecz wygodna odzież.

Pas – do niego przypięty był miecz lub nóż.

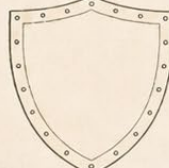

Włosy – najczęściej krótkie, łatwe do utrzymania.

Buty – mocne, żeby wytrzymały w stajni i w drodze.

ĆWICZENIE DLA CIEBIE!

Narysuj giermka i jego konia albo zaprojektuj własną tarczę z herbem!

PAMIĘTAJ!

Giermek to nie tylko pomocnik – to przyszły rycerz! Od niego zależało, jakim wojownikiem się stanie.

WAGABANDA

wagabanda.pl

JAK WYGLĄDAŁ OBÓZ RYCERSKI?

Obóz rycerski to tymczasowe miasto wojowników.
Każdy miał tu swoje miejsce i swoje zadania.

NAMIOT DOWÓDCY

Tutaj podejmowano najważniejsze decyzje i planowano bitwę.

CHORAGIEW

Każdy oddział miał swoją chorągiew – kolorowy znak, który pomagał rycerzom odnaleźć swoje miejsce.

ZBROJOWNIA

Tutaj trzymano broń, zbroje, tarcze i zapas włóczni na wypadek uszkodzeń.

PALISADA

Drewniane umocnienia chroniły obóz przed atakiem wroga, szczególnie w nocy.

Ilustracja przedstawia przykładowy wygląd średniowiecznego obozu. Jego organizacja zależała od wielkości armii, miejsca i długości postoju.

NAMIOTY RYCERZY

Rycerze mieszkali w mniejszych namiotach wraz ze swoimi pomocnikami.

KUCHNIA POŁOWA

Gotowano tu posiłki dla całego obozu w wielkich kotłach zawieszonych nad ogniskiem.

STAJNIA

Konie były najcenniejsze! Stały w osobnym miejscu, czyszczone, karmione i przygotowywane do walki.

MIEJSCE OGNISKOWE

Wieczorem rycerze odpoczywali przy ogniu, opowiadali historie, śpiewali pieśni i ostrzyli broń.

DZIEŃ W OBOZIE

PORANEK

Pobudka, modlitwa, porządkowanie obozu, sprawdzanie broni i koni.

PRZED POŁUDNIEM

Ćwiczenia wojskowe, trening jazdy konnej i walki, przygotowania do bitwy.

POPOŁUDNIE

Odpoczynek, naprawa sprzętu, spotkania dowódców, gry i zabawy dla giermków.

WIECZÓR

Wspólna kolacja, opowieści przy ogniu, warty nocne, odpoczynek.

CO ZABIERANO DO OBOZU?

ZBROJA

HELM

MIECZ

TARCZA

WŁÓCZNIA

ŁUK I STRZAŁY

SAKIEWKA Z PIENIĘDZMI

SKÓRZANE BUTY

NACZYNIA I KUBKI

I oczywiście dużo odwagi!

CIEKAWOSTKI

- Wielki obóz składał się z licznych namiotów, wozów, zagród i prowizorycznych schronień.
- W nocy pełniono warty, aby zaskoczyć wroga.
- Rycerze byli bardzo przywiązani do swoich koni – często mieli dla nich specjalne derki i ochraniacze.
- Kolory chorągwi pomagały utrzymać porządek w czasie bitwy.

W obozie każdy miał swoje zadanie. Razem tworzyliśmy silną drużynę!

PAMIĘTAJ!

Obóz rycerski to nie tylko miejsce do spania. To serce armii – pełne pracy, przygotowań i braterstwa.

WAGABANDA

wagabanda.pl

GRUNWALD - ZNAJDŹ I ODKRYJ!

ROZEJRZYJ SIĘ UWAŻNIE I ZNAJDŹ WSZYSTKIE UKRYTE PRZEDMIOTY.
CZY UDA CI SIĘ ODNALEŹĆ JE WSZYSTKIE?

PODPOWIEDŹ:

NIKTÓRE PRZEDMIOTY SĄ DOBRZE UKRYTE!
PATRZ W GÓRĘ, NA DOŁĘ I MIĘDZY LUDŹMI.

WAGABANDA

wagabanda.pl

ZNAJDŹ NA OBRAZKU:

Chorągiew
z białym orłem

Hełm
rycerski

Miecz

Tarcza
krzyżacka

Korona

Trąbka

Kociołek na
ognisko

Trebusz

Pióro

Sowa

Podkowa

Jabłko

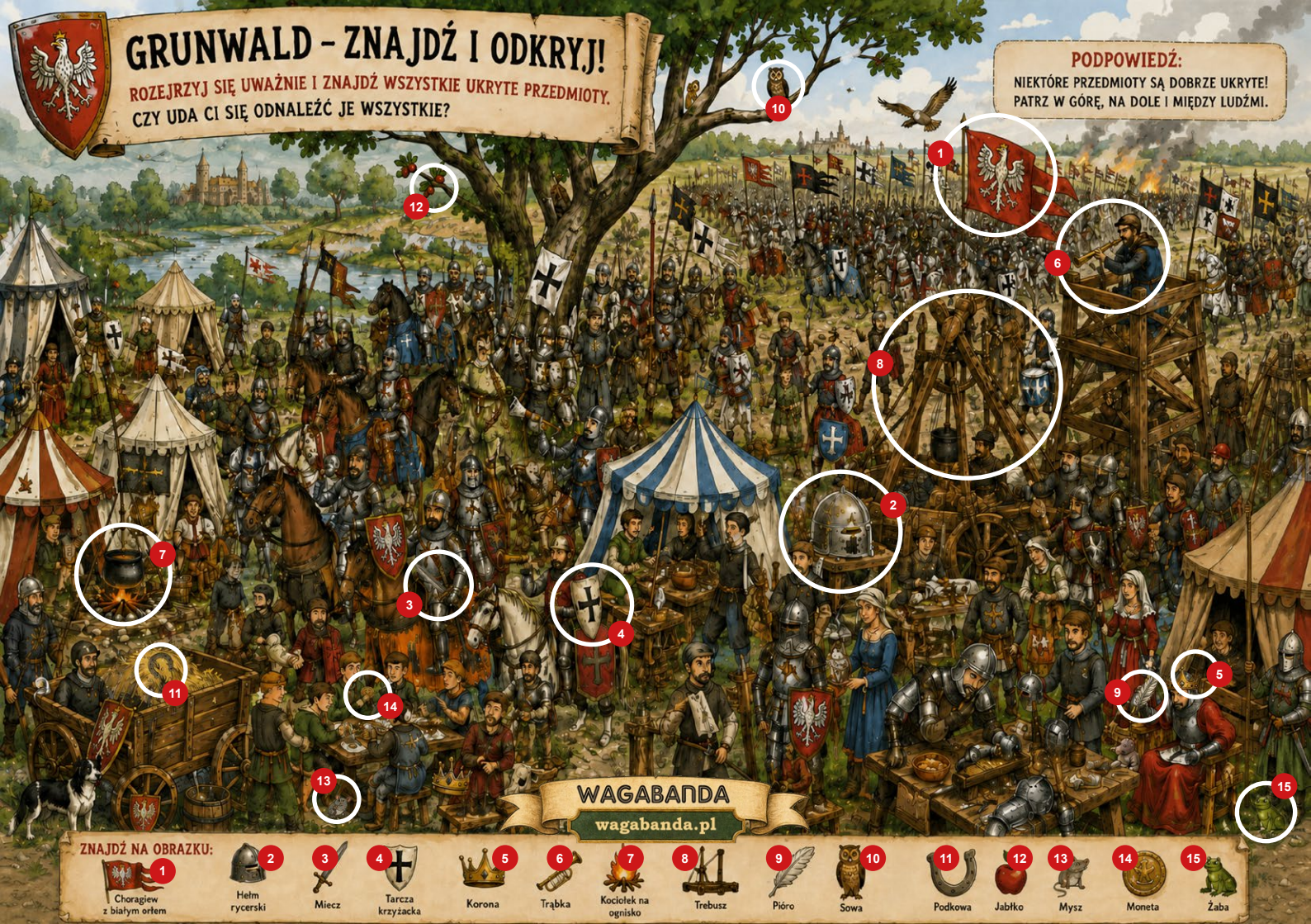
Mysz

Moneta

Żaba

GRUNWALD - ZNAJDŹ I ODKRYJ!

ROZEJRZYJ SIĘ UWAŻNIE I ZNAJDŹ WSZYSTKIE UKRYTE PRZEDMIOTY.
CZY UDA CI SIĘ ODNALEŹĆ JE WSZYSTKIE?

PODPOWIEDŹ:

NIKTÓRE PRZEDMIOTY SĄ DOBRZE UKRYTE!
PATRZ W GÓRĘ, NA DOŁĘ I MIĘDZY LUDZMI.

WAGABANDA

wagabanda.pl

ZNAJDŹ NA OBRAZKU:

Chorągiew z białym orłem

Hełm rycerski

Miecz

Tarcza krzyżacka

Korona

Trąbka

Kociołek na ognisko

Trebusz

Pióro

Sowa

Podkova

Jabłko

Mysz

Moneta

Żaba